

Zaznajomiwszy się z powyższym traktatem uznaliśmy go i uznajemy za słuszny zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nim postanowień, oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i zatwierdzony—i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego, wydaliśmy akt niniejszy, opatrzone pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

W Warszawie, dnia 18 stycznia 1923 roku.

S. Wojciechowski

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej
Prezes Rady Ministrów:
W. Grabski

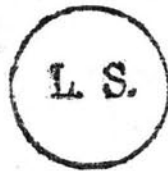
Kierownik Ministerstwa Spraw
Zagranicznych: *K. Bertoni*

Après avoir vu et examiné ladite Convention, Nous l'avons approuvée et approuvons en toutes et chacune des dispositions, qui y sont contenues, déclarons, qu'elle est acceptée, ratifiée et confirmée et promettons, qu'elle sera inviolablement observée.

En Foi de Quoi, Nous avons donné les présentes, revêtues du Sceau de la République Polonaise.

A Varsovie, le 18 Janvier 1924.

S. Wojciechowski

Par le Président de la République
Le Président du Conseil des Ministres:
W. Grabski

Le Gérant du Ministère des Affaires
Étrangères: *K. Bertoni*

408.

Oświadczenie Rządowe

z dnia 15 kwietnia 1924 r.

w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Traktatu Przyjaźni między Polską a Turcją, podpisanego w Lozannie dn. 23 lipca 1923 roku.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu art. 4 Traktatu Przyjaźni między Polską a Turcją, podpisanego w Lozannie dn. 23 lipca 1923 roku, została dokonana w Bernie, dnia 17 marca 1924 r., wymiana dokumentów ratyfikacyjnych powyższego Traktatu.

Minister Spraw Zagranicznych: *Maurycy Zamoyski*

409.

Umowa Handlowa między Polską a Turcją

(zatwierdzona ustawą z dn. 5 grudnia 1923 r.—Dz. U. R. P. z r. 1924 № 1 poz. 2).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
M Y

STANISŁAW WOJCIECHOWSKI
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia dwudziestego trzeciego lipca tysiąc dziewięćset dwudziestego trzeciego roku podpisana została w Lozannie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji, Umowa Handlowa, która słowo w słowo brzmi jak następuje:

**Umowa Handlowa
między Polską a Turcją**

POLSKA

a z jednej strony

TURCJA

z drugiej strony

ożywione pragnieniem uregulowania wzajemnych stosunków handlowych, postanowiły zawrzeć Umowę i miały w tym celu swymi Pełnomocnikami:

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE POLONAISE
NOUS,

STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,
PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE POLONAISE

à tous ceux qui ces présentes Lettres verront
Salut:

Une Convention de Commerce ayant été signée le vingt trois juillet mil neuf cent vingt trois à Lausanne entre le Gouvernement de la République Polonaise et le Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie, Convention, dont la teneur suit:

**Convention de Commerce
entre la Pologne et la Turquie.**

LA POLOGNE,

et d'une part,

LA TURQUIE

d'autre part,

animées du désir de régler leurs relations commerciales réciproques, ont résolu de conclure une Convention et à cet effet ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

Pana Jana Modzelewskiego, Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego w Bernie,

Pana Aleksandra Ładosia, Radcę Legacyjnego, Naczelnika Wydziału w Ministerstwie Spraw Zagranicznych,

Pana Henryka Tennenbauma, Dyrektora Departamentu w Ministerstwie Przemysłu i Handlu,

Rząd Wielkiego Zgromadzenia Narodowego w Turcji:

Jego Ekszelencję Ismeta Paszę, Ministra Spraw Zagranicznych Rządu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji, Posła Adrjanopola na to Zgromadzenie,

Jego Ekszelencję Doktora Riza Nour Beya, Ministra Spraw Zdrowotnych oraz Opieki Społecznej Rządu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji, Posła Synopy na to Zgromadzenie,

Jego Ekszelencję Hassana Beya, byłego Ministra Gospodarstwa Narodowego Rządu Wielkiego Zgromadzenia Narodowego Turcji, Posła Trebizondy na to Zgromadzenie,

którzy, po przedłożeniu sobie wzajemnie swych pełnomocnictw, uznanych za dobre i w należytej formie, zgodzili się na następujące postanowienia:

Art. 1.

Między terytorjami Stron Układających się będzie istnieć wzajemna wolność handlu i żeglugi. W następstwie tego, Strony Układające się obowiązują się nie kępować swych wzajemnych stosunków handlowych żadnym zakazem lub ograniczeniem przywozu, wywozu ani tranzytu.

Niemniej jednak Strony Układające się zastrzegają sobie prawo wydawania zakazów i ograniczeń wwozu i wywozu:

- 1) w celu zapewnienia sobie zasobów, niezbędnych dla wyżywienia oraz dla zabezpieczenia działalności gospodarczej Państwa;
- 2) ze względów na bezpieczeństwo Państwa;
- 3) z powodów policyjno-sanitarnych lub dla ochrony zwierząt i roślin pożytecznych przed chorobami, owadami i pasożytami szkodliwymi, szczególnie zaś w interesie zdrowia publicznego, zgodnie z uznaniami w tym przedmiocie zasadami międzynarodowymi;
- 4) dla towarów, będących przedmiotem monopolów państwowych;
- 5) celem stosowania do towarów zagranicznych tych zakazów lub ograniczeń, które są lub będą ustanowione przez prawodawstwo wewnętrzne co do wyrobu, sprzedaży, przewozu lub spożycia wewnętrznego podobnych towarów krajowych;
- 6) celem zapobieżenia wywozowi monety złotej lub metalu złotego.

Le Président de la République Polonaise:

Monsieur Jan Modzelewski, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire à Berne,

Monsieur Aleksander Ładoś, Conseiller de Légation, Chef de Division au Ministère des Affaires Étrangères,

Monsieur Henryk Tennenbaum, Directeur de Département au Ministère de l'Industrie et du Commerce;

Le Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie:

Son Excellence Ismet Pacha, Ministre des Affaires Étrangères du Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie, Député d'Andrinople à la même Assemblée,

Son Excellence le Docteur Riza Nour Bey, Ministre des Affaires Sanitaires et de l'Assistance Sociale du Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie, Député de Sinope à la même Assemblée,

Son Excellence Hassan Bey, ancien Ministre de l'Économie Nationale du Gouvernement de la Grande Assemblée Nationale de Turquie et Député de Trébizonde à la même Assemblée;

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Art. 1.

Il y aura entre les territoires des Parties Contractantes liberté réciproque de commerce et de navigation. En conséquence, les Parties Contractantes s'engagent à n'entraver leurs relations commerciales réciproques par aucune prohibition et restriction d'importation, d'exportation, ni de transit.

Toutefois, les Parties Contractantes se réservent le droit d'établir des prohibitions et restrictions pour les importations et exportations:

- 1) pour réserver les ressources indispensables à la vie alimentaire et à sauvegarder l'activité économique de la nation;
- 2) pour des raisons de sécurité de l'État;
- 3) pour des motifs de police sanitaire ou en vue de la protection des animaux et des plantes utiles contre les maladies, les insectes et parasites nuisibles et particulièrement dans l'intérêt de la santé publique, conformément aux principes internationaux adoptés à ce sujet;
- 4) pour les marchandises faisant l'objet des monopoles d'État;
- 5) en vue d'application aux marchandises étrangères des prohibitions ou restrictions qui ont été ou seront établies par la législation intérieure en ce qui concerne la production, la vente, le transport ou la consommation à l'intérieur des marchandises indigènes similaires;
- 6) pour empêcher l'exportation de la monnaie or ou du métal or.

Art. 2.

Strony Układające się obowiązują się przyznać sobie wzajemnie tranzyt na drogach, najbardziej przystosowanych do tranzytu międzynarodowego, dla osób, bagaży, towarów i przedmiotów wszelkiego rodzaju, przesyłek, okrętów, statków, wagonów osobowych i towarowych lub innych środków przewozowych, zabezpieczając sobie wzajemnie pod tym względem traktowanie na stopie narodu najbardziej uprzywilejowanego.

Towary wszelkiego rodzaju, będące w tranzycie przez obszar celny jednej ze Stron Układających się, będą nawzajem wolne od wszelkich opłat celnych, z wyjątkiem opłat statystycznych i za nadzór.

Żadna ze Stron Układających się nie będzie jednakowoż zobowiązana zabezpieczyć tranzyt osób, którym wstęp na jej terytorjum byłby wzbroniony.

Tranzyt towarów będzie mógł być zakazany:

a) ze względów bezpieczeństwa publicznego, oraz bezpieczeństwa Państwa,

b) ze względów zdrowotnych oraz celem zapobieżenia chorobom zwierząt i roślin,

c) odnośnie do falsyfikatów lub towarów, które stanowią przedmiot monopolu państwowego na terytorjum jednej ze Stron Układających się.

Art. 3.

Kupcy, fabrykanci i inni przemysłowcy jednej ze Stron Układających się, którzy dowiodą okazaniem karty legitymacyjnej przemysłowej, wydanej przez właściwe władze ich kraju, iż są uprawnieni do wykonywania tam swego handlu lub przemysłu i że uiszczają tam opłaty i podatki ustawowo przewidziane, będą mieli prawo bądź osobiście, bądź przez komiwojażerów w ich służbie czynić zakupy na terytorjum drugiej Układającej się Strony u kupców lub przemysłowców lub w publicznych lokalach sprzedaży. Będą oni również mogli przyjmować zamówienia nawet na podstawie próbek od kupców lub innych osób, które w swym handlu lub przemyśle używają towarów, odpowiadających tym próbkom.

Komiwojażerowie Stron Układających się, zaopatrzeni w kartę legitymacyjną, wydaną przez władze odnośnych krajów, będą mieli nawzajem prawo mieć ze sobą próbki i wzory, lecz nie towary. Karta ta winna być ustalona zgodnie z wzorem Aneksu A.

Układające się Strony będą sobie podawały wzajemnie do wiadomości, które władze są powołane do wydawania kart legitymacyjnych, jak również rozporządzenia, do których komiwojażerowie winni się stosować przy wykonywaniu swego handlu.

Rozumie się jednak, że powyżej wymieni komiwojażerowie nie będą mieli prawa zawierać transakcji dla innych kupców lub przemysłowców, niż dla tych, którzy są wskazani w ich kartach.

Za wyjątkiem towarów, zakazanych do przewozu, przedmioty podlegające cłu, lub wszelkiej innej podobnej opłacie, które będą przywożone jako próbki lub wzory przez komiwojażerów, będą zwolnione

Art. 2.

Les Parties Contractantes s'engagent à accorder réciproquement le transit sur les voies les plus appropriées au transit international aux personnes, bagages, marchandises et objets de toute sorte, envois, navires, bateaux, voitures et wagons ou autres instruments de transport, en se garantissant sous ce rapport le traitement de la nation la plus favorisée.

Les marchandises de toute nature, traversant le territoire douanier de l'une des Parties Contractantes, seront réciproquement exemptes de tout droit de douane, à l'exception des droits de statistique et de surveillance.

Aucune des Parties Contractantes ne sera pourtant tenue d'assurer le transit des voyageurs, dont l'entrée sur son territoire serait interdite.

Le transit des marchandises pourra être prohibé:

a) pour raisons de sûreté publique et de sécurité de l'Etat;

b) pour raisons de santé ou comme précaution contre les maladies des animaux et des végétaux;

c) pour les contrefaçons et les marchandises qui, sur le territoire de l'une des Parties Contractantes, font l'objet d'un monopole d'Etat.

Art. 3.

Les négociants, fabricants et autres industriels de l'une des Parties Contractantes qui prouveront par la présentation d'une carte de légitimation industrielle, délivrée par les autorités compétentes de leur pays, qu'ils y sont autorisés à exercer leur commerce et leur industrie et qu'ils y acquittent les taxes et impôts prévus par les lois, auront le droit, soit personnellement, soit par des voyageurs à leur service, de faire les achats dans le territoire de l'autre Partie Contractante chez les négociants ou producteurs ou dans les locaux de vente publique. Ils pourront également prendre des commandes même sur les échantillons chez les négociants ou autres personnes qui, dans leur commerce ou leur industrie, utilisent des marchandises correspondant à ces échantillons.

Les voyageurs de commerce des Parties Contractantes munis d'une carte de légitimation, délivrée par les autorités de leur pays respectif, auront réciproquement le droit d'avoir avec eux des échantillons ou modèles, mais point de marchandises. Cette carte devra être établie conformément au modèle de l'Annexe A.

Les Parties Contractantes se donneront réciproquement connaissance des autorités chargées de délivrer les cartes de légitimation ainsi que des dispositions auxquelles les voyageurs doivent se conformer dans l'exercice de leur commerce.

Il est entendu toutefois, que les voyageurs de commerce mentionnés ci-dessus n'auront pas le droit de conclure des affaires pour des commerçants ou industriels autres que ceux visés dans leur carte.

A l'exception des marchandises prohibées à l'importation, les objets passibles d'un droit de douane ou de toute autre taxe assimilée, qui seront importés comme échantillons ou modèles par les voyageurs

przez jedną i drugą Stronę od ceł przywozowych i wywozowych pod warunkiem, aby przedmioty te były wywiezione z powrotem w ustalonym terminie, oraz, by tożsamość przedmiotów przywiezionych i wywożonych była niewątpliwie ustalona, bez względu na komorę celną, przez którą one przechodzą przy wywozie.

Wywóz powrotny próbek i wzorów winien być zabezpieczony na komorze celnej wejściowej bądź przez depozyt w gotówce, bądź też przez stosowną kaucję.

Co się tyczy formalności, którym podlegają kupcy i przemysłowcy (komiwojażerowie) na terytorjum jednej ze Stron Układających się, obydwaj kraje zapewniają sobie nawzajem traktowanie na stopie narodu najbardziej uprzywilejowanego.

Art. 4.

Obywatele jednej z Układających się Stron, udający się na jarmarki i targi celem wykonania tam swego handlu nie będą traktowani na terytorjum drugiej Strony w sposób mniej przychylny, niż krajowcy, o ile będą mogli przedstawić kartę tożsamości według załączonego wzoru (Aneks B), wydaną przez władze kraju, którego są obywatelami.

Strony Układające się będą sobie wzajemnie podawały do wiadomości, które władze są powołane do wydawania kart tożsamości, przewidzianych w poprzednim ustępie.

Zarządzenia powyższe nie mogą być stosowane do przemysłowców wędrownych, ani też do kolportażu i poszukiwania zamówień u osób, które nie wykonywują ani przemysłu, ani handlu, co do których wypadków każda ze Stron Układających się zastrzeżę sobie zupełną swobodę swego ustawodawstwa.

Art. 5.

Pod obowiązkiem reekspedycji i wwozu powrotnego w terminie rocznym oraz udowodnienia tożsamości i ewentualnie, z zastrzeżeniem zdeponowania, kaucjonowania, lub zabezpieczenia opłat celnych oraz wogóle pod warunkiem stosowania się do obowiązujących w tej sprawie przepisów, ustanawia się nawzajem wolność od ceł wwozowych i wywozowych:

- 1) dla próbek, podlegających opłacie celnej, włączając próbki, wwożone przez komiwojażerów;
- 2) dla przedmiotów, przeznaczonych na wystawy i konkursy.

Art. 6.

Okrety lub statki pod banderą, jednej ze Stron Układających się, które wpłyną z balastem lub ładunkiem do wód i portów, zależnych od drugiej Strony, lub które z nich odpłyną, — bez względu na punkt wyjścia lub przeznaczenia, nie będą podlegały zarówno przy wejściu jak i wyjściu i tranzycie żadnym cłom, lub opłatom jakiegokolwiek nazwy, pobieranym w imieniu i na korzyść Państwa, prowincji, gmin, lub wszelkich innych ciał, — innym lub wyższym, niż te, które są obecnie lub mogą być w przy-

de commerce, seront, de part et d'autre, admis en franchise de droit d'entrée ou de sortie, à la condition que ces objets soient réexportés dans le délai réglementaire et que l'identité des objets importés et réexportés soit bien établie, quel que soit le bureau de douane par lequel il passent à leur sortie.

La réexportation des échantillons ou modèles devra être garantie au bureau de douane d'entrée, soit par un dépôt en espèces, soit par une caution valable.

Eu ce qui concerne les formalités auxquelles les négociants et les industriels (voyageurs de commerce) sont soumis dans les territoires des Parties Contractantes, les deux Pays se garantissent réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée.

Art. 4.

Les ressortissants de l'une des Parties Contractantes se rendant aux foires et marchés, à l'effet d'y exercer leur commerce, ne seront pas, sur le territoire de l'Autre, traités d'une manière moins favorable que les nationaux, en tant qu'ils pourront présenter une carte d'identité d'après le modèle annexé (Annexe B), délivrée par les autorités du pays dont ils sont ressortissants.

Les Parties Contractantes se donneront réciproquement connaissance des autorités chargées de délivrer les cartes d'identité prévues à l'alinéa précédent.

Les dispositions ci-dessus ne sont pas applicables aux industriels ambulants, non plus qu'au colportage et à la recherche des commandes chez des personnes n'exerçant ni industrie ni commerce, chacune des Parties Contractantes se réservant à cet égard l'entière liberté de sa législation.

Art. 5.

Sous l'obligation de réexpédition et de réimportation dans le délai d'un an et de la preuve d'identité et, éventuellement, sous réserve de dépôt, de cautionnement ou de consignation des droits de douane, et, d'une manière générale, à charge d'observer les réglemens en vigueur dans la matière, la franchise de tous droits d'entrée et de sortie est stipulée réciproquement:

1. pour les échantillons passibles d'un droit de douane, y compris ceux des voyageurs de commerce;
2. pour les objets destinés aux expositions et aux concours.

Art. 6.

Les navires et bateaux portant le pavillon de l'une des Parties Contractantes qui entreront sur lest ou chargés dans les eaux et ports dépendant de l'autre Partie, ou qui en sortiront, quel que soit le lieu de leur départ ou celui de leur destination, ne seront assujettis, tant à l'entrée qu'à la sortie et au passage, à aucun droit ou taxe, sous quelque dénomination que ce soit, perçus au nom et au profit de l'Etat, des provinces, des communes ou d'un organisme quelconque, autres ou plus élevés

szłości nałożone na okręty lub statki krajowe. Ładunki ich, niezależnie od pochodzenia nie będą opłacały innych lub wyższych opłat wwozowych, oraz nie będą podlegały innym ciężarom, niż gdyby były one wwożone pod banderą narodową. Pasażerowie i ich bagaże będą tak traktowani, jak gdyby podróżowali lub były przewożone pod banderą narodową.

Co się tyczy ustawiania okrętów, ich załadowania i wyładowania w portach, na redach w przystaniach oraz basenach nie przyznano przez jedną z Układających się Stron okrętom narodowym żadnego przywileju ani ułatwienia, któreby nie były również przyznane w takim samym wypadku okrętom drugiej Strony.

Poprzednie zarządzenia nie stoją na przeszkodzie, aby każda ze Stron Układających się zachowała wyłącznie dla bandery narodowej żeglugę przybrzeżną, rybołówstwo w wodach terytorjalnych, również jak i holownictwo i inne służby portowe.

Okręty i statki, żeglujące pod banderą jednej ze Stron Układających się i będące w posiadaniu papierów okrętowych i dokumentów, przewidzianych przez ustawy kraju tej bandery, będą z mocy samego prawa uznane za posiadające obywatelstwo powyższego kraju na wodach terytorjalnych, wodach wewnętrznych i portach drugiej Układającej się Strony, bez obowiązku dostarczania innych udowodnień.

Świadectwo pojemności, wydane okrętom i statkom każdej ze Stron Układających się, według metody Moorsoma, będą odnośnie uznawane w sposób, który zostanie określony później, po wymianie przepisów, dających się zastosować w tej sprawie.

Art. 7.

Wszystkie produkty gleby lub przemysłu, pochodzące lub przybywające z terytorjum celnego jednej ze Stron Układających się, które są wwożone na terytorjum celne drugiej, i przeznaczone bądź do spożycia, bądź reekspedycji lub tranzytu będą podlegały podczas trwania niniejszej Umowy traktowaniu przyznanemu narodowi najbardziej uprzywilejowanemu. W szczególności nie będą one w żadnym razie mogły podlegać opłatom innym lub wyższym od tych, które obciążają produkty lub towary narodu najbardziej uprzywilejowanego.

Wwóz przeznaczony do jednej ze Stron Układających się nie będzie obciążony przez drugą Stronę, opłatami lub poborami innymi lub wyższymi, niż te, które są pobierane przy wywozie tych samych przedmiotów do kraju, najbardziej pod tym względem uprzywilejowanego.

Art. 8.

Każda ze Stron Układających się będzie mogła żądać, celem ustalenia kraju pochodzenia produktów przywożonych, przedłożenia przez importera świadectwa pochodzenia udowadniającego, iż przedmiot importowany pochodzi z produkcji i fabrykacji narodowej powyższego kraju, albo, że winien być uznany wskutek przeróbki, której został w tym kraju poddany.

que ceux qui sont actuellement ou pourront par la suite être imposés aux bâtiments nationaux. Leurs cargaisons, quelle qu'en soit la provenance, n'acquitteront d'autres ni de plus forts droits d'entrée et ne seront assujettis à d'autres charges que si elles étaient importées sous pavillon national. Leurs passagers et les bagages de ceux-ci seront pareillement traités comme s'ils voyageaient sous pavillon national.

En ce qui concerne le placement des navires, leur chargement et leur déchargement dans les ports, rades, havres et bassins, il ne sera accordé par l'une des Parties Contractantes aux navires nationaux aucun privilège ni aucune facilité qui ne soient également accordés en pareil cas aux navires de l'autre Partie.

Les dispositions qui précèdent ne font pas obstacle à ce que chacune des Parties Contractantes réserve au seul pavillon national le cabotage, la pêche dans les eaux territoriales, ainsi que le remorquage et autres services de port.

Les navires et bateaux naviguant sous le pavillon de l'une des Parties Contractantes et porteurs de papiers de bord et documents exigés par les lois du pays de ce pavillon, seront reconnus de plein droit comme ayant la nationalité dudit pays dans les eaux territoriales, eaux intérieures et ports de l'autre Partie Contractante, sans qu'ils aient à fournir d'autres justifications.

Les certificats de jaugeage délivrés aux bâtiments de chacune des Parties Contractantes, suivant la méthode Moorsom, seront respectivement reconnus sous des modalités qui seront précisées ultérieurement après l'échange des règlements applicables à la matière.

Art. 7.

Tous les produits du sol ou de l'industrie originaires et en provenance du territoire douanier de l'une des Parties Contractantes qui sont importés sur le territoire douanier de l'Autre, et qui sont destinés soit à la consommation, soit à la réexpédition, soit au transit, seront soumis pendant la durée de la présente Convention au traitement accordé à la nation la plus favorisée. Notamment, ils ne pourront, en aucun cas, être soumis à des droits autres ni plus élevés que ceux qui frappent les produits ou les marchandises de la nation la plus favorisée.

Les exportations à destination d'une des Parties Contractantes ne seront pas grevées, par l'Autre, de droits ou taxes autres ni plus élevés que ceux perçus à l'exportation des mêmes objets dans le pays le plus favorisé à cet égard.

Art. 8.

Chacune des Parties Contractantes pourra exiger, pour établir le pays d'origine des produits importés, la présentation par l'importateur d'un certificat d'origine constatant que l'article importé est de production et de fabrication nationale dudit pays, ou qu'il doit être considéré comme tel, étant donné la transformation qu'il y a subie.

Świadectwo pochodzenia, wystawione podług wzoru, który Układające się Strony zakomunikują sobie w późniejszym czasie, będą wydawane przez Ministerstwo Handlu lub Rolnictwa, albo przez Izbę Handlową, od której zależy nadawca, albo też przez każdy inny organ lub ugrupowanie, na które kraj przeznaczenia się zgodzi. Rząd kraju przeznaczenia będzie miał prawo żądać legalizacji świadectw pochodzenia swego przedstawiciela dyplomatycznego lub konsularnego.

Art. 9.

Postanowienia artykułu 7 nie dotyczą:

- 1) przywilejów przyznanych, lub które mogą być przyznane w przyszłości przez jedną ze Stron Układających się w obrocie pogranicznym z krajami sąsiednimi;
- 2) specjalnych ułatwień, wynikających z unii celnej lub gospodarczej;
- 3) przejściowego systemu celnego między Polską a Niemiecką częściami Górnego Śląska;
- 4) korzyści i ułatwień specjalnych, które już istnieją lub mają być ustanowione w przyszłości w sprawach taryfowych i wogóle we wszelkich innych sprawach handlowych, pomiędzy Turcją, a krajami, które się oddzieliły od Cesarstwa Otomańskiego w roku 1923.

Art. 10.

Tak długo, jak pozostaną w mocy na terytorjum Układających się Stron zarządzenia, ograniczające wywóz kapitałów, każda z tych Stron będzie zezwalać spółkom i firmom drugiej, oraz spółkom i firmom krajowym, w których uczestniczą kapitały tej drugiej Strony, na wolny wywóz ze swego kraju, nie naruszając postanowień art. 1 № 6 sum niezbędnych dla opłaty dywidend, kuponów, obligacji lub akcji, odsetek, spłaty pożyczek lub innych długów, jak również dla zakupu towarów.

Art. 11.

Układające się Strony zapewniają sobie nawzajem na swych terytorjach we wszystkim co się tyczy wszelkich formalności administracyjnych lub innych niezbędnych dla stosowania postanowień, zawartych w niniejszej Umowie, traktowanie na stopie narodu najbardziej uprzywilejowanego.

Art. 12.

Opłaty i pobory wewnętrzne pobierane na rachunek Państwa, prowincji, gmin, lub jakichkolwiek bądź ciał, którym podlegają lub będą podlegały produkcje, fabrykacja towaru lub spożycie jakiegokolwiek artykułu na terytorjum jednej ze Stron Układających się, nie będą mogły obciążać produkty, towary lub artykuły drugiej Strony w sposób większy lub bardziej uciążliwy, niż produkty, towary lub artykuły krajowe tego samego gatunku.

Les certificats d'origine, établis d'après le modèle que les Parties Contractantes se communiqueront ultérieurement, seront délivrés soit par le Ministère du Commerce ou de l'Agriculture, soit par la Chambre de Commerce dont relève l'expéditeur, soit par tout autre organe ou groupement que le pays destinataire aura agréé. Le Gouvernement du pays destinataire aura le droit d'exiger la légalisation des certificats d'origine par son représentant diplomatique ou consulaire.

Art. 9.

Les dispositions de l'article 7 ne s'appliquent pas:

- 1) aux privilèges accordés ou qui pourraient être accordés ultérieurement par une des Parties Contractantes dans le trafic frontière avec les pays limitrophes;
- 2) aux faveurs spéciales résultant d'une union douanière ou économique;
- 3) au régime provisoire douanier entre les parties polonaise et allemande de la Haute-Silésie;
- 4) aux avantages et faveurs spéciaux existant ou à établir dans l'avenir, en matière de tarifs douaniers et généralement en toute autre matière commerciale, entre la Turquie et les pays qui se sont détachés de Empire Ottoman en 1923.

Art. 10.

Aussi longtemps que dureront sur le territoire des Parties Contractantes les mesures restrictives concernant l'exportation des capitaux, chacune d'Elles autorisera les sociétés ou firmes de l'Autre et les sociétés ou firmes nationales dans lesquelles sont engagés les capitaux de cette autre Partie, à exporter librement de son pays, sans préjudice des dispositions de l'article 1 numéro 6, les sommes qui leur sont nécessaires pour le paiement de leurs dividendes, coupons d'obligations ou d'actions, intérêts et remboursements d'emprunts ou autres dettes, ainsi que pour l'achat des marchandises.

Art. 11.

Les Parties Contractantes se garantissent réciproquement sur leurs territoires, en tout ce qui concerne les diverses formalités administratives ou autres, rendues nécessaires par l'application des dispositions contenues dans la présente Convention, le traitement de la nation la plus favorisée.

Art. 12.

Les droits et les taxes intérieurs perçus pour le compte de l'Etat, des provinces, des communes ou d'un organisme quelconque, qui grèvent ou qui grèveront la production, la fabrication des marchandises ou la consommation d'un article sur le territoire de l'une des Parties Contractantes, ne pourront pas frapper les produits, marchandises ou articles de l'Autre, d'une manière plus forte ou plus gênante que les produits, marchandises ou articles indigènes de même espèce.

Art. 13.

Obrót towarowy na kolejach żelaznych między Stronami Układającymi się będzie się odbywał zgodnie z Konwencją Międzynarodową o obrocie kolejami żelaznymi z dnia 14 października 1890 roku, wraz z wszystkimi warunkami i dodatkami, prowadzonymi za wspólną zgodą przez wszystkie Państwa, uczestniczące w tej Konwencji.

Układające się Strony nie omieszkają, o ile pozwoli stan waluty, wprowadzić jaknajprędzej taryfy bezpośrednie, conajmniej dla ruchu osobowego, oraz dla ruchu towarów najważniejszych w rozmiarach najbardziej używanych.

Zarządy kolejowe Układających się Stron winny poczynić wszystkie zarządzenia, niezbędne dla zabezpieczenia szybkiego i pewnego urzeczywistnienia obrotu kolejowego między obu krajami.

Wagony towarowe i osobowe oraz inne środki transportu towarowego, używane w komunikacji między Stronami Układającymi się, i w tranzycie podlegają postanowieniom Konwencji Międzynarodowej o wzajemnym użytkowaniu wagonów (R. I. V.) oraz dodatkowym do tej konwencji przepisom i konwencją, wszelakoż wagony osobowe podlegają przepisom technicznym konwencji o wzajemnym użytkowaniu wagonów towarowych i osobowych i towarowych w komunikacji międzynarodowej (R. I. C.) oraz dodatkowym do niej przepisom i konwencjom.

Rozumie się, że wszystkie przepisy, przewidziane w poprzednim ustępie będą stosowane do obrotu z trzecim Państwem tylko w tym wypadku, jeżeli z tym Państwem zostałby zawarty układ, dotyczący bezpośredniej komunikacji kolejami żelaznymi.

Pasażerowie, bagaże i towary nadane do transportu na terytorjum jednej ze Stron Układających się, które mają być wywiezione lub przez terytorjum drugiej z przeznaczeniem na terytorjum trzeciego mocarstwa, nie będą traktowane mniej korzystnie ani pod względem ekspedycji ani cen przewozu i podatków publicznych, obciążających przesyłki kolejowe, niż pasażerowie, bagaże i towary własne, lub innego kraju, przewożone w tych samych warunkach na tym samym przebiegu i w tym samym kierunku.

Art. 14.

Niniejsza Umowa wejdzie w życie po upływie miesiąca od daty wymiany ratyfikacji i będzie miała moc w ciągu jednego roku. O ile Umowa nie zostanie wypowiedziana przez jedną lub drugą z Wysokich Stron Układających się conajmniej na sześć miesięcy przed upływem wspomnianego terminu rocznego pozostanie ona w mocy aż do wypowiedzenia przyczem skutki tego wypowiedzenia winny nastąpić dopiero po upływie terminu sześciomiesięcznego.

Art. 15.

Niniejsza Umowa będzie ratyfikowana i ratyfikacje zostaną wymienione w Bernie w terminie możliwie najkrótszym.

Art. 13.

Le trafic des marchandises par chemins de fer entre les Parties Contractantes s'effectuera sous le régime de la Convention Internationale sur le trafic par chemins de fer du 14 octobre 1890 avec toutes les conditions et suppléments introduits d'un commun accord par tous les Etats faisant partie de cette Convention.

Les Parties Contractantes auront soin, en tant que le change le permettra, d'établir le plus tôt possible des taxes directes, tout au moins pour le trafic des voyageurs et pour celui des marchandises les plus importantes dans les relations les plus usitées.

Les administrations des chemins de fer des Parties Contractantes devront prendre toutes les mesures nécessaires pour garantir l'exécution rapide et sûre du trafic des chemins de fer entre les deux Pays.

Les wagons, voitures et les autres moyens servant pour le transport des marchandises, utilisés dans la communication entre les Parties Contractantes et dans le transit, sont soumis aux dispositions de la Convention Internationale sur l'utilisation réciproque des wagons (R. I. V.) et à ses prescriptions et conventions supplémentaires; cependant, les voitures sont soumises aux prescriptions techniques de la Convention sur l'utilisation réciproque des voitures et wagons dans la communication internationale (R. I. C.) et à ses prescriptions et conventions supplémentaires.

Il est entendu que toutes les dispositions prévues à l'alinéa précédent ne seront appliquées au trafic avec un Etat tiers qu'au cas où un accord concernant la communication directe par chemins de fer aurait été conclu avec cet Etat.

Les personnes, bagages et marchandises, remis au transport sur le territoire de l'une des Parties Contractantes et devant être expédiés pour ou à travers le territoire de l'Autre à destination du territoire d'une tierce Puissance, ne seront pas traités moins favorablement, ni sous le rapport de l'expédition ni sous celui des prix de transport et des impôts publics grevant es envois par chemins de fer, que les personnes, bagages et marchandises du pays, ou d'un autre pays quelconque, transportés dans les mêmes conditions, sur le même parcours et pour la même direction.

Art. 14.

La présente Convention entrera en vigueur un mois après la date de l'échange des ratifications et aura la durée d'une année. Si la Convention n'est pas dénoncée par l'une ou l'autre des Hautes Parties Contractantes au moins six mois avant l'expiration de ladite période d'une année, elle restera en vigueur jusqu'à ce qu'elle soit dénoncée, cette dénonciation ne devant produire ses effets qu'après l'expiration d'un délai de six mois.

Art. 15.

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront échangées à Berne, aussitôt que faire se pourra.

Na dowód czego obustronni pełnomocnicy podpisali niniejszą Umowę i przyłożyli na niej swe pieczęcie.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Lozannie dnia dwudziestego trzeciego lipca roku tysiąc dziewięćset dwudziestego trzeciego.

(—) J. Modzelewski
(—) Aleksander Ładoś
(—) H. Tennenbaum

(—) İsmet
(—) Dr. Rıza Nour
(—) Hassan

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs sceaux.

Fait en double à Lausanne, le vingt-trois juillet mil neuf cent vingt-trois.

(—) J. Modzelewski
(—) Aleksander Ładoś
(—) H. Tennenbaum

(—) İsmet
(—) Dr. Rıza Nour
(—) Hassan.

Annex A.**Karta Legitymacyjna dla Komiwojażerów.****Wzór.**

Karta legitymacyjna
dla
komiwojażerów

Zaświadcza się, że okaziciel
niniejszej karty podróżuje dla

firmy
firm

1. w

2. w

3. w

na rok

19..... № karty

i że ta firma uiszcza ustawowe
opłaty

i że te firmy uiszczają

Herb

Ważna
dla Turcji i Polski

Okaziciel
(Imię i nazwisko)

Miejsce, d.....19.....

L. S. (władza, która wydaje kartę)

Podpis

Annex B.

Zaświadcza się, iż P.
okaziciel niniejszej karty, który pragnie udać się ze
swymi towarami na jarmarki i targi
w

Annexe A.**Carte de legitimacion pour voyageurs
de commerce.****Modèle.**

carte de legitimacion
pour
voyageurs de com-
merce

Il est certifié que le porteur
de cette carte voyage pour

la maison
les maisons

1. à

2. à

3. à

pour l'année

19..... № de la carte

et que cette maison acquitte
ces maisons acquittent

les taxes légales

Armoirie.

Valable
en Turquie et en
Pologne

Porteur
(Nom et prénom)

Lieu, le 19.....

L. S. (Autorité qui délivre la carte)

Signature:

Signalement du porteur:

Age.....

Taille.....

Cheveux.....

Signes particuliers.....

Signature du porteur:

Annexe B.

Il est certifié que M.
porteur de la présente carte, désirant se rendre
avec ses marchandises aux foires et marchés
en

(dla obywateli polskich w Turcji, dla obywateli tureckich w Polsce)

jest zamieszkały w.....
i że jest obowiązany uiszczać ustawowe opłaty i podatki za wykonywanie swego handlu lub przemysłu.

Niniejsze świadectwo jest ważne na okres.....
miesiący. (Miejsce, data, podpis, pieczęć władzy, która wystawiła świadectwo).

Protokół końcowy.

W chwili przystępowania do podpisania Umowy Handlowej pomiędzy Polską a Turcją, zawartej w dniu dzisiejszym, niżej podpisani Pełnomocnicy złożyli następujące oświadczenie:

Do artykułu 1:

Każda z Ukladających się Stron zobowiązuje się do stosowania zakazów bez żadnego rozróżniczkowania i w wypadku, gdyby ona udzielała wyjątku lub pozwolenia na przywóz i wywóz produktów zakazanych do nieprzyznawania korzyści handlowi jakiegokolwiek bądź Mocarstwa z uszczerbkiem dla handlu drugiej Ukladającej się Strony.

Do artykułu 7:

Zważywszy, że art. 7 wspomnianej Umowy Handlowej przyczyną produktów gleby i przemysłu Stron Ukladających się traktowanie na stopie narodu najbardziej uprzywilejowanego, Strony Ukladające się stwierdzają, iż ustanowienie, z powodu deprecjacji waluty nadwyżek opłat lub mnożników celnych, które by obciążały produkty gleby i przemysłu drugiej Strony i nie stosowały by się do wszystkich innych krajów, byłoby sprzeczne z duchem niniejszej Umowy.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Łozannie, dnia dwudziestego trzeciego lipca tysiąc dziewięćset dwudziestego trzeciego roku.

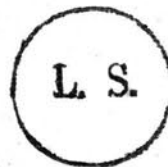
(-) *J. Modzelewski* (-) *Ismet*
(-) *Aleksander Ładoś* (-) *Dr. Riza Nour*
(-) *H. Tennenbaum* (-) *Hassan*

Zaznajomiwszy się z powyższą Umową uznaliśmy ją i uznajemy za słuszną zarówno w całości, jak i każde z zawartych w niej postanowień, oświadczamy, że jest przyjęta, ratyfikowana i zatwierdzona i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzone pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

W Warszawie, dn. 18. stycznia 1923 r.

S. Wojciechowski

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej
Prezes Rady Ministrów:
W. Grabski

Kierownik Ministerstwa Spraw. Zagranicznych: *K. Bertoni*

(pour le ressortissants polonais: en Turquie, pour les ressortissants turcs: en Pologne)

est domicilié à.....
et qu'il est tenu d'acquitter les taxes et impôts légaux pour l'exercice de son commerce ou industrie.

Le présent certificat est valable pour un délai de.....mois.
(Lieu, date, signature, sceau de l'autorité qui a établi le certificat).

Protocole final.

Au moment de procéder à la signature de la Convention de Commerce entre la Pologne et la Turquie, conclue à la date de ce jour, les Plénipotentiaires soussignés ont fait la déclaration suivante:

Ad Art. 1.

Chacune des Parties Contractantes s'engage à appliquer les prohibitions sans discrimination d'aucune sorte et, au cas où Elle accorderait des dérogations ou licences pour l'importation ou l'exportation des produits prohibés, à ne point favoriser le commerce d'une Puissance quelconque au détriment du commerce de l'autre Partie Contractante.

Ad Art. 7.

Vu que l'article 7 de ladite Convention de Commerce accorde aux produits du sol et de l'industrie des Parties Contractantes le traitement de la nation la plus favorisée, les Parties Contractantes constatent que l'établissement, pour cause de dépréciation du change, des surtaxes ou des coefficients de majoration des droits d'entrée, frappant les produits du sol et de l'industrie de l'autre Partie et qui ne s'appliqueraient pas à tous les autres pays, seraient contraires à l'esprit de la présente Convention.

Fait en double exemplaire à Lausanne, le vingt-trois juillet mil neuf cent vingt-trois.

(-) *J. Modzelewski* (-) *Ismet*
(-) *Aleksander Ładoś* (-) *Dr. Riza Nour*
(-) *H. Tennenbaum* (-) *Hassan*

Après avoir vu et examiné la dite Convention. Nous l'avons approuvée et approuvons en toutes et chacune des dispositions, qui y sont contenues, déclarons, qu'elle est acceptée, ratifiée et confirmée et promettons qu'elle sera inviolablement observée.

En foi de quoi, Nous avons donné les présentes, revêtues du Sceau de la République Polonaise. A Varsovie, le 19 Janvier, mil neuf cent vingt quatre.

S. Wojciechowski

Par le Président de la République
Le Président du Conseil des Ministres:
W. Grabski

Le Gérant du Ministère des Affaires Étrangères: *K. Bertoni*